

Püski

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés 1
2. Püski bemutatása 2
3. Örökségünk 6
4. Eltérő karakterű településrészek 10
 - Elnyúló településközponti rész*
 - Beépítésre szánt területek*
 - Falusias lakóövezet*
 - Egyedi tájolású településrész*
 - Turisztikai, - rekreációs területek*
 - Gazdasági, ipari terület*
 - Beépítésre nem szánt, mezőgazdasági területek*
5. Építészeti útmutató 20
 - Telepítés*
 - Magasság*
 - Lábazat*
 - Tetőforma*
 - Tetőhajlásszög*
 - Színhasználat*
 - Anyaghasználat*
 - Nyílászárók*
 - Kerítések*
 - Növényzet, kert, közterület*
6. Mai példák 39
7. Utcák, terek 44

BEVEZETÉS

Amennyiben egy település a fejlődése során nem szeretné elveszíteni önmaga – őseire emlékeztető – arculatát, a hagyományalapú falufejlesztés jelenthet számára megoldást. Mert a hagyomány nem egy szitokszó és nem egy merev, fejlődésképtelenségre kárhoztatott eszme, hanem a helyhez és kultúrához kötődő, ahhoz rögzített és annak továbbélését, fejlődését segítő emberi cselekvőkészség. Püski hangulatát alapjában határozza meg az építészeti hagyatéka, mely a helyi kulturális örökség részét képezi, és egyúttal reflektál a település színes múltjára. A Település Arculati Kézikönyv arra nyújt megoldást, hogy a falu a táji, építészeti értékeit, hogyan tudja átmenteni a jövőbe, anélkül, hogy mindez a fejlődése útjába álljon. A tanulmány egy olyan sorvezető, amely közérthető módon ismerteti azon jól meghatározható technikákat és eljárásokat, amelyek alkalmazásával a község karakteréhez jobban igazodó, értékálló épületek építhetők. Ez a dokumentum elsősorban az építkezni vágyók segítségére készült, de mindenki haszonnal forgathatja, aki érdeklődik a település egyedi karaktere, építészeti öröksége és jövőképe iránt.

„Egy ember élete [...] szilárdan kell, hogy gyökerezzen a szülőföldben, hogy magába szívhasssa a gyengéd szeretetet a táj és az ott élők szorgos munkája iránt, a tájat betöltő hangok és az övéi beszédének jellege iránt, hogy első otthona soha semmivel össze nem téveszthetően ismerőssé váljon, ha majd kitárul számára a világ.”

George Eliot-

PÜSKI BEMUTATÁSA

Püski Szigetköz középső harmadában, a Duna jobb partján, hatalmas kavics hordalékkúpon helyezkedik el. A színmagyar nyelvű és római katolikus vallású kisközség, egykoron sziget volt, melyet a Nagy-Duna egyik széles ága vett körül. Az áradásoknak köszönhetően a folyó nagyon jó termőtalajt hordott a település körül. A néprege szerint, Püsky János, kinek nevét a település őrzi, üldöztetésekkor a helyi mocsári-tölgyrengetegbe menekült, amit a múlt században kivágtak, de még a mai napig meghatározza a település látképét. A régi folyómeder még mindig fellelhető a környéken. Az évszázadok során a település többszöri elpusztulása ellenére se változtatta a helyét. A falut 1529-ben a törökök Bécs ostromára menet teljesen elpusztítottak, de már 1543-ban újból templommal és plébániával rendelkezett. 1797-ben hatalmas tűzvész tombolt, amikor is az egész falu leégett templomostól. 1809-ben az átvonuló francia csapatok fosztották ki.

A község mindig gyorsan helyre tudott állni, mely a mai napig jellemző a helyi lakosokra. A történelmi eseményeken túl, a település szerkezetére szintén nagy hatást gyakoroltak a természeti tényezők, köztük az 1954-es Dunai árvíz, mely elmosta a mórkból készült házakat. A falu népe ekkortól már tartósabb anyagot használtak a házaikhoz. Gépi és kézi vetésű szénporos téglákat égettek és ezekből épültek meg Püskin a 60-as évek kockaházai, ami a leginkább jellemző háztípus a településen. Természetesen, itt is mint minden más településen, vannak olyan házak, amelyek nem igazán illenek bele a településképbe. Az eltérő karakterű településrészekben más és más építészet jelenik meg. A település lakóinak a száma jelenleg meghaladja a 600 főt. Tiszta, rendezett, gondozott utcán sétálghatunk, rengetek zöld területtel. A község területén megtalálható óvoda, védőnői szolgálat, orvosi rendelő, könyvtár. Különböző rendezvényekkel erősítik a közösségi életet, aminek a helyi faluház ad otthont. A következőkben először bemutatunk egy válogatást az örökségekből, amelyek sajátos értéküknél fogva már hosszabb ideje Püski identitását erősítik. Továbbiakban megpróbáljuk bemutatni, hogy a település egyes részeire, milyen építési és építészeti előírások vonatkoznak. A Püski egyes részeire vonatkozó építészeti előírások szem előtt tartásával elérhető, hogy az új építési házak ne idegenként, hanem ismerősként jelenjenek meg a többi ház között, így segítsék Püski karakterének őrzését, és tovább formálják azt.

ÖRÖKSÉGÜNK

Püski számos épített és természeti örökséggel rendelkezik, melyek megóvása és hosszú távú fenntartása az utókor számára, a település szíve ügye. A helyi védettség alatt álló műemlékek és természeti értékek jól feltárják és bemutatják a település történetét az ide látogatók számára. Ha a településen járunk, feltűnően sok a szakrális emlék, a keresztek, képoszlopok és szobrok, melyekből összesen 16 található, ami település szempontjából kiemelkedő és az itt élt emberek munkáját és kultúráját híven tükrözi. A település fő közlekedési útvonalán, a falu legmagasabb pontján magasodik a barokk stílusban megépített Szent György tiszteletére szentelt Római katolikus templom. Zöld színével kilóg a már megszokott sárga színű templomok sorából. 1797-ben egy hatalmas tűzvész következtében teljesen megsemmisült. A tűzvész emlékére állították fel a Szent Flórián-szobrot a templom előtti téren, amely mára már teljesen elporladt, csak a talapzata és pár fénykép őrzi emlékét. De fennállása alatt szimbolikus jelzővel bírt, a XIX. század eleje óta óvta Püskit a tűzvészekről. A templom országos jelentőségű védettség alatt áll.

A 16 szakrális emlékmű közül a legfontosabbak az alábbi négy kereszt mely a település négy sarkát jelöli:

Minden katolikus településen általában áll egy kereszt a templom előtt, ez alól Püski sem kivétel, és mivel katolikus templomról van szó a kereszten korpusz is található. A hófehér keresztet, mely helyi védett egy szépen kimunkált fémkerítés vesz körül, mely egy idős a kereszttel. A templommal egybekötve mindenképp Püski legimpozánsabb része varázsolták a teret. Az emlék mögött található a világháborús emlékmű, mellette pedig két oldalt Nepomuki Szent János és Szent Flórián alakja egy-egy képoszlopon elhelyezve.

A Dunaszigetre vezető út mellett, mely egykoron fontos kereskedelmi útvonal volt, található az 1921-ben állított, helyi védettség alatt álló Gondár kereszt. Maga a kereszt, a tükör, a lábazat és a korpusz is kőből faragott. A keresztet állító Gondár család leszármazottjai a mai napig rendben tartják a keresztet, mely XXI. század elején felújításra is került. Felette egy terebélyes gesztenyefa magaslik, mely a szobor állításakor lett ültetve. Impozáns és nem csak óvja a szobrot az idő vasfoga ellen, de Püski egyik helyi védettség alatt álló természeti öröksége is egyben.

A Rigó keresztet vagy más néven Kisbodaki keresztet Rigó András és Bazsó Rozália emeltette 1880-ban. A legrégebbi datált fogadalmi kereszt Püskin, helyi védettség alatt áll. Az emlék egy kis dombon található a Kisbodak felé vezető út elején, és jelöli a falu határát.

Az Arak felé vezető úton, 1921-ben állította a Rákóczy család a családnevükkel illetett keresztet. A Rákóczy kereszt mely helyi védelem alatt álló, a falu határát jelölte ebben az irányban. Kereskedelmi útvonaljelző volt, Moson és Győr között. Az emlék tükrében egy szoborfülkét alakítottak ki, melyben egy fából faragott Fájdalmas Szűz szobor található.

Természeti örökség

Püski a Szigetköz települései közé tartozik. Szigetköz a Nagy-Duna és Mosoni-Duna által közrezárt terület a Kisalföldön, mely két területet foglal magába: a Duna hullámterének keleti felét (Dunaszigettől a medvei hídig) és a Mosoni-Duna hullámterét Győrig. Egykor a Szigetközt a Nagy-Duna élő és holt ágai és kisebb-nagyobb vízfolyások szőtték át, azonban mai képét a múlt század végén történt folyószabályozás alakította ki. Az így kialakult és máig megmaradt hajdani vízi világ maradványa sajátos és rendkívül gazdag növény- és állattársulások élettere. Ennek az élővilágnak a megőrzését szorgalmazta a Győr-Sopron Megyei Tanács a Szigetközi Tájvédelmi Körzet létrehozásával. A védetté nyilvánítást a Bős-Nagymaros vízlepcső megépítése tovább indokolta.

Számos vízi- és zöldfolyosó, holtág, csatorna, mocsarak és lápok jellemzik e területet melyek közül számos megtalálható Püski külterületén, alakította és formálta a tájképet, így a település arculatát is, illetve Püski természeti értékeit képzik.

Az egyik jelentős vízfolyás, mely mintegy 3,5 km hosszan érinti a település területét, a Zátonyi Duna, vagy más néven Gazfűi-Duna. Egykori Duna-ág, ahol 4-5 méter mély kristálytisztá állóvízen túrázhatunk akár egész nap, teljes biztonságban, érintetlen tájjal körülvéve. Ez az útvonal a környék egyik legkedveltebb túraútvonala.

A Nováki-csatorna szerves részét képezi Püski életvilágának. A Mosoni-Dunába torkolló 29000 méter hosszú csatornának köszönhetően különösen változatos élőhelyek alakultak ki, lehetőséget teremtve gazdag és sokszínű élővilág megtelepedéséhez. MA leginkább vízelvezető, illetve vízpótló funkciót tölt be. Fontos, hogy a tájképi elemek megőrződjenek és a település környékének jellemző élővilága megmaradjon, ezért szerepel Püski önkormányzatának tervei közt a Nováki-csatorna helyi védett területté való nyilvánítása.

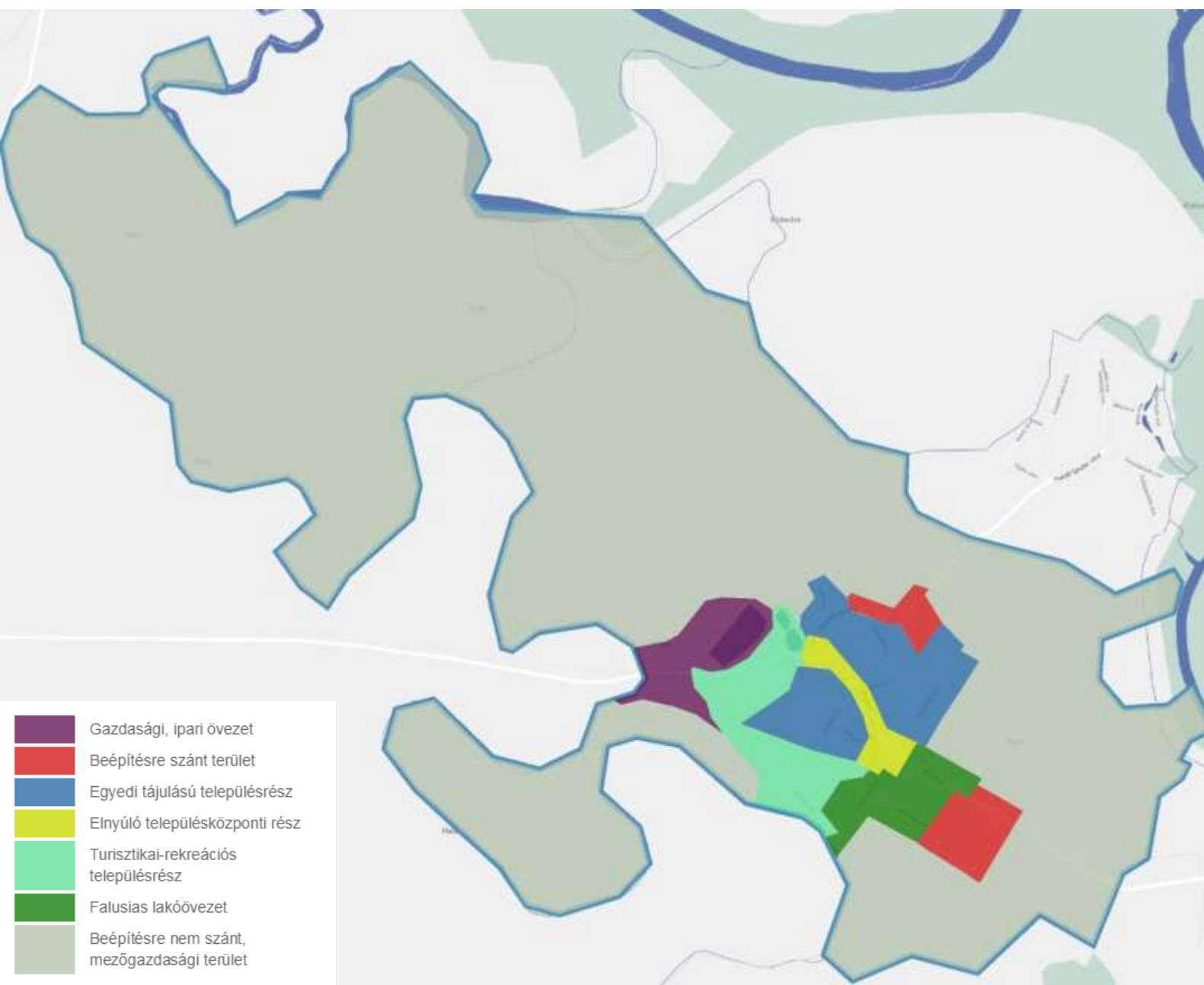
Nem csak a település kül -, de belterülete is tartogat természeti értékeket. Az 1921-ben állított Gondárkereszt mellett található, azzal egyidős gesztenyefa, helyi védettség alatt áll. Dunasziget felől a településre érkezők ezzel a természeti értékkel szembesülhetnek elsőként. A településre érve pedig tapasztalható, hogy miért is hívják Püskit a „rózsák településének”. A köz- és külterületeken, az utcák, utak mentén, a házak előtt rengeteg rózsabokor található.

A település belterületén is található vízi élőhelyek, ezek közül a legfontosabb egy magán tulajdonban lévő holtág, melynek helyi védetté nyilvánítása szintén a település tervei között szerepel. A holtág egy cseppnyi vadvilágot hoz a település belterületébe.

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK LEHATÁROLÁSA

Eltérő karakterű területek lehatárolása Püskin, a településkép, az arculati jellemzők és a településkarakterek bemutatásával

Elnyúló településközponti rész

Püski esetében nem egy klasszikus településközpontról beszélünk mely egy párszáz, esetleg egy-két kilométeres sugarú körrel jól körül határolható, a belterület szinte mértani közepén helyezkedik el és körül öleli az önkormányzati és egyéb intézményeket, a főbb kiszolgáló és szolgáltató egységeket.

Ha az alakzatot, mely lehatárolja az összefüggő arculati elemeket tartalmazó településközponti részt jellemeznünk kéne, egy konkáv sokszöget kapunk. Ez abból adódik, hogy ez a lehatárolt településrészlet hosszan nyúlik el és csaknem keresztülhúzódik a településen. Az egyik végén a templom, valamint helyi védettség alatt álló műemlékek, szakrális emlékek találhatóak, másik végén pedig egy nagyobb kiterjedésű területen tömörülnek az önkormányzati intézmények.

Erre a területre jellemző az egyre kiszélesedő utcakép, nyílt terekkel, sok zöld felülettel, dísznövényekkel, rózsákkal, cserjékkel és örökzöld fafajtákkal. A zöld területeken sport-, játék-, játszó- és pihenőszerek építhetők, kerti építmények, szobrok elhelyezhetők.

Ez a településegység egy központi vegyes terület mely néhány lakóingatlant leszámítva a helyi szintű intézményeket, kereskedelmi, szolgáltató, vendéglátó, a megengedett lakásszámot meg nem haladó szobaszámú szálláshely-szolgáltató, egyházi, oktatási, igazgatási, egészségügyi, szociális szórakoztató épület és sportépítmények foglalja magába. Az intézmények, szociális és kiszolgáló létesítmények fala közvetlenül kapcsolódik az utcafronthoz, azzal vagy a kerítéssel egy vonalban helyezkedik el előkert nélkül, itt az út mentén szélesebb terület figyelhető meg a telkek előtt, ezáltal tágasabb, kiszélesedő utcakép a jellemző. A településre érkezve tapasztalhatjuk, hogy a központi rész igen sűrűn látogatott, annak ellenére, hogy a lakó ingatlanok száma itt jellemzően kevés. Ennek egyszerű oka az, hogy kis település révén, minden kiszolgáló, szociális és önkormányzati intézmény, hitéleti létesítmény itt helyezkedik, a helyi buszjáratok is innen indulnak, tehát egyértelműen ez a település legfrekvenciáltabb része, mely a periférikus területek felé haladva már nem annyira jellemző.

A településközpont fontos szerepet tölt be a Püski lakosok életében, azon túlmenően, hogy a fentebb említett kiszolgáló és szociális pontok itt helyezkednek, hitéleti és részbe szabad idős szerepet is betölt. A templom, a faluház és a parkok révén a település ezen része ad lehetőség különféle szociális- és kulturális programok események megvalósulására, az lakosság mindennapi kapcsolatépítésének helyszíné.

Beépítésre szánt területek

Az Önkormányzat vezetésének határozott elképzelései és tervei vannak a rövid és hosszú távú jövőt egyaránt illetően. A település két periférikus részén is, már kiépített infrastruktúrával ellátott településrészt találunk, mely családok részére fog építési területek kínálni. A település vezetőségnek terve, hogy a beépítésre szánt részeket egységes képre formálja, mind az utcaképet, közterületek, mind a lakóingatlanokat figyelembe véve. Az önkormányzat terve hogy a felparcellázott településrészt társasházakkal fogja beépíttetni. A lakóingatlanok egységes arculattal, anyag és színhasználata fognak tervezésre és majd felépítésre kerülni.

Lehetőleg oldalhatáron álló, egy darab, legfeljebb kétlakásos lakóépülete kerülnek felépítésre. Önállóan, vagy az egyik lakás helyén kialakított, az alapfokú ellátást szolgáló kereskedelmi, vendéglátó, szolgáltató, kézműipari és intézményi épületek megengedhetők lesznek hozzájárulva az ide költözők komfortérzetének javításához.

Falusias lakóövezet

és a környező vízfolyások. Az 1954 – es nagy dunai árvíz által sok ház elpusztult, főleg amelyeknek nem volt beton alapzata. Ezért az 50-es, 60-as években épület kocka alakzatú téglaházak a jellemzőek, 80 cm, de helyenként 100 cm-es alapzattal.

Ennek következtében nem jellemzőek a régebbi épületek, a régi zsúptetős megoldások pedig mára már szinte teljesen eltűntek. A dunai árvíz átformálta a település építészeti technikáit tömegformálás, az árvízvédelem érdekében jellemzővé a magas betonalapzat építése..

A telekalakítást tekintve a legjellemzőbb erre a település egységre az oldalhatáron álló beépítési mód. A szalagtelkeken legfeljebb 1 lakóépület engedett meg, előkert jellemző, illetve a lakóingatlan mögött sorban néhány kiegészítő gazdasági épületek (nyári konyha, ól, csűr, stb.). A házak alapvetően a 60-as évek sátoztető vagy nyeregtetős házai felújított vagy eredeti állapotukban. A nyeregtetős házak esetében a tetőgerinc az utcával párhuzamos, a héjazat anyaga leginkább égetett vörös agyagcserép. Az utcafonton

álló kerítésre jellemző, hogy beton alapzattal rendelkezik, anyaga áttört, leginkább fa, majd ezt követi a fém kerítéselem.

Az lakóházak döntő többsége egy szintes, a homlokzatok leginkább a letisztult, egyszerű vonalat és megoldásokat követik, nem jellemző a díszítő elem, vagy az ablakok körüli stukkók. A homlokzaton átlagosan 2 nyílászáró tekint az utcafrontra.

Az utcaképre jellemző a rendezettség, mint ahogy az az egész településre is elmondható. Sok helyen itt is megfigyelhetők a temérdek, színpompás rózsabokrok és egyéb dísznövények a házak előtt vagy az előkertekben. Ezeken a településrészekben már jóval kevesebb fa található, mint a településközponti részekben, itt is az örökzöld cserjék és fenyők találhatók leginkább.

Egyedi tájolású településrész

A falusias lakóövezeten kívül ez a másik olyan lehatárolás mely szintén lakóövezeti funkciót lát el, egy-két kereskedelmi és kiszolgáló egységtől eltekintve. Azonban, míg az előzőekben viszonylag egységes utcaképről beszéltünk, attól eltérően, itt vegyes kép tárulkozik elénk. Az épületek között itt megtaláljuk az 50-es 60-as évek kockaházait, eredeti és felújított állapotukban, de itt már jóval több új építésű, modernebb stílust és anyaghasználatot ötvöző épületekkel is

találkozhatunk. A tetőszerkezetek is vegyes képet mutatnak, illetve itt már megfigyelhetők a több szintes ingatlanok, leginkább a földszint tetőtérrel. Tetőformát tekintve a csonka kontytető a jellemző leginkább. Ez az újabb építésű és/vagy tetőteres házak esetében figyelhető meg. De az összetett tetőforma is gyakori. Az anyaghasználatot illetően a modernebb építő anyagok kerülnek előtérbe. Azt hogy ez a környék mennyire megújuló, jól jelzi, hogy egy-két ingatlanon még nincs fent a vakolat, így jól megfigyelhető a falak anyaga, a nűtféderes vagy habarcstáskás porotherm falazóelemek.

A héjazat anyaga még mindig leginkább az égetett agyagcserép. Mivel itt magasabb, szélesebb, szemmel láthatóabban is nagyobb házakkal találkozhatunk az utcafrontra néző nyílászárók száma is több, minimum három, duplaszárnyú ablakok leginkább, de van ahol négy is megfigyelhető.

Az ingatlanon belül az épületek oldalhatáron állóak továbbra is, de kisebb előkertekkel találkozhatunk. A kerítések is modernebben, díszesebben. Igen gyakori a robosztus, téglából rakott vakolt kerítésalap, díszes öntöttvas- vagy fakerítéssel. Az utcakép egységes, rendezett, sok színpompás rózsabokorral, és egyéb dísnövényekkel, gyümölcsfákkal tarkított.

Turisztikai, - rekreációs terület

Leginkább a település periférikus területeit található egységekről beszélhetünk. Funkcionalitás szempontjából teljesen vegyes, ezen a lehatároláson belül található a temető, a sportpálya, parkok, de találkozhatunk parlagon fekvő területekkel, korábbi holtág maradványaival, nádasokkal is. A települési önkormányzat ezeknek a terület funkcionalitást, kihasználtságot biztosítani azzal, hogy a Helyi Építési Szabályzatban, üdülőházas területként kezelik az egyes részeket. Így ezeken a

területeken, a lótaráson, lovagláson, lovagoltatáson alapuló, szállásférőhely-szolgáltató, vendéglátó épületek építhetők, valamint kemping alakíthatók ki. A pihenési funkció mellett szabadidős és sportolási lehetőséget is biztosít, a lefedettség alatt található a helyi sportegyesület és a futballpálya.

Gazdasági, ipari terület

A település É-Ny-i, Ny-i részén tömörülnek az ipari és mezőgazdasági vállalkozások, illetve olyan területek is találhatóak melyek alkalmasak lehetnek további tőke bevonzására és további vállalkozások idetelepedésére. Az önkormányzatnak terve is hogy ezek a területek szolgáljanak ipari funkcióval. Kellően távol esnek a lakó és rekreációs területektől, így nem zavaró az

esetleges zaj-, porszennyezés.

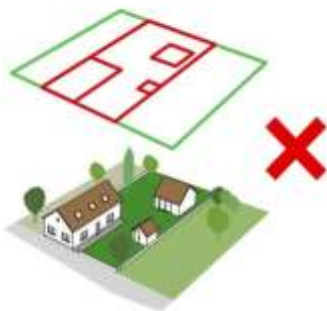
Beépítésre nem szánt, mezőgazdasági területek

A fent említett lehatárolások a település belterületi részét fedik le, ezt beépítésre nem szánt, mezőgazdasági művelés alá vont területek övezik. Jellemzően szántóföldi művelésről beszélünk, kalászosokat, kukoricát és napraforgót termesztenek a területeken.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ – Elnyúló településközpont

TELEPÍTÉS

Az központ beépítésének rendje a falukép jellemző tényezője. A keskeny parcellákon az épületek a telek oldalhatárán állnak, homlokzatuk az utca felé néző, előkert nem jellemző, a homlokzat a kerítéssel egy vonalban helyezkedik. A szabadonálló, illetve az utcafronttól távol elhelyezkedő épület telepítése kerülendő! Igazodjunk a már kialakult, harmonikus rendhez, a tágas rendezett zöld terekhez melynek figyelembe vételével esztétikus környezetet alakíthatunk ki. Ez a rendezett környezet végig kíséri minket a központi részen.

A magas alapokon nyugvó, sátor vagy konytetős kocka házak a jellemzőek itt is, mivel a településrészen magas a számuk, így alapjaiban határozzák meg a falu kinézetét. A házakra jellemző, hogy a lakóházak hosszan benyúlnak a telekbe. A főbb melléképületek pedig mind vele egyvonalban, mögötte helyezkednek el. Amennyiben felújításra, esetleg garázs vagy új ház építésére szánjuk rá magunkat, akkor is célszerű a fentieket figyelembe venni, hogy az egységes településképet megtartsuk. A közterek nyitottságát, rendezettségét, a sok zöld felület igyekezzünk megőrizni.

A központi rész funkcióját tekintve a minennapi élet fő helyszíne, itt helyezkednek el a egyházi, oktatási, igazgatási, egészségügyi, szociális és szórakoztató épületek és építmények. Az intézmények fala közvetlenül kapcsolódik az utcafronthoz, azzal vagy a kerítéssel egy vonalban helyezkedik el előkert nélkül, ezáltal harmonikus képet teremt a lakóingtalanokkal együtt.

MAGASSÁG

Amennyiben a meglévő épületek közé épülő új házat szeretnénk létrehozni, ügyeljünk arra, hogy az hasonló magassággal kell épülniük, mint környezetében lévő többi épület. Amennyiben más jellegű épületet kívánunk létrehozni az adott telken akkor is tartsuk be az épület magasságát, az elhelyezkedését, illetve még minimum a tető jellegét. A központi részen jellemzően egy szintes házak találhatók leszámítva egy-két ingtalan, illetve intézményt. A leggyakoribb a 4,5 méteres magasság, ami a jövőben is irányadó mutató kell hogy legyen.

LÁBAZAT

A külső környezeti tényezőtől nagy hatást gyakoroltak a település szerkezetének alakulására, az építészeti technikákra, anyag használatra stb. A 1954 nagy dunai árvíz sok épületet jelentősen megrongált, elmosott. A helyiek alkalmazkodtak, így előtérbe kerültek a nehéz tömör anyagok, mely főként a lábazatok esetében figyelhető meg. A hagyományosan, a népi jellegű lakóépületek földszintesek. Környezetéből kiemelkedő padlósínnel, és terméskő alapozással rendelkeznek. A lábazat eleinte nem különült el a homlokzat többi részétől, majd elkezdtek a homlokzat alapszínétől eltérő színűre festeni, általában szürkére. Később a lábazati falat is terméskőből építették, és divatos lett a szépen rakott köveket szabadon hagyni. Javasolt ezt a vonalat követni.

TETŐFORMA, TETŐHAJLÁSSZÖG

Az központra jellemző, hasonló tömegű és egyszerű tetőformájú épületben gondolkodjunk. A túl magas („alpesi”) illetve túl alacsony (mediterrán) hajlásszög, vagy a tördelt, bonyolult tetőforma idegenül hat, ezzel megbontja az lehatásozás egységes utcaképét, ezért kerülendő. Ebből kifolyólag célszerű lenne 40-45 °-os az utca vonalára merőleges tetővel rendelkező épületeket létrehozni. Ügyeljünk a részletekre is. A natúr horgany vagy sötétzöld színű csapadékvíz-elvezető csatorna az elfogadott. A tetőn a természetes színű tetőfedő anyag az ideális. A településen jellemzően matt égetett agyagcserép fedés a meghatározó. Formai jegyek tekintettel a hódfarkú, vagy egyenesvágású cserepek az ideálisak

SZÍN-, ÉS ANYAGHASZNÁLAT

A homlokzat szín kiválasztásánál célszerű figyelembe venni a környezethez és az épület többi eleméhez való harmonikus illeszkedést. Általánosságban elmondható, hogy a homlokzat esetében az élénk, rikító színeket érdemes kerülni, helyette a lágyabb árnyalatok, földszínek az előnyösebbek. Egy zsalugáter, vagy egy fa nyílászáró gondosan kiválasztott vidám színe öltözteti a visszafogottan színezett házakat. A falu esetében a fehér árnyalatú homlokzat és a sötétzöld szín dekorációs használata lenne a püski építészeti hagyományokhoz hű. Ugyanakkor eltérő szempontokat kell figyelembe venni például egy műemlék épület, egy jellegzetes hosszú parasztház, vagy „alpesi” stílusú ház esetében.

Anyagválasztás esetében minden esetben részesítsük előnyben a helyi, természetes, szépen öregedő anyagokat. Ebben az esetben ezek a fa, téglá, illetve vályog.

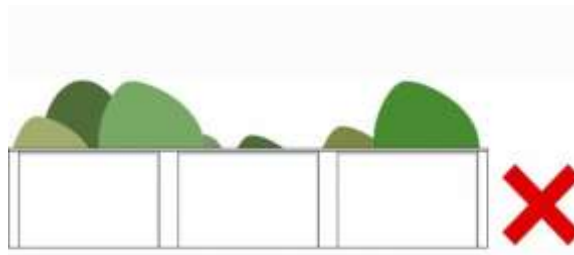
NYÍLÁSZÁRÓK

Az központi részen jellemzően két ablak nyílik az utcáfrontra. Ugyanakkor például az L kialakítású épületek esetében akár három vagy négy ablak sem ritka. Ezek általában kétszárnyú, két vagy három osztatú

ablakok, párhuzamos kialakítással. Az ablakok négyszögletes, hosszanti kialakításúak. A településrészen az eredeti nyílászárók megléte a jellemző, azonban sok helyen már korszerű, műanyag ablakokra cserélték, vagy felújították ezeket. A műanyag és a fa nyílászárók kialakításukban hasonlóak, így lényeges különbség nem figyelhető meg az utcaképben emiatt. Az ablakok elhelyezkedése a tető gerincének vonalára szimmetrikusak, de előfordul, hogy esetenként a fal középvonalára. Tornác vagy terasz nem jellemző.

KERÍTÉS

A központban az eredeti kerítések még igen jelentős számban vannak jelen. Jelenleg a leggyakoribb megjelenési formájuk a betonalapzatú áttört, fém- vagy fakerítések. Az áttörtség nyitott és barátságos hangulatot kölcsönöz a településnek. Ezt szem előtt tartva kerülendő a tömör kerítések telepítése, amellyel viszont szinte az egész település területén sok helyen találkozhatunk, kirívóak is. Amennyiben valaki a kíváncsi tekintetek elől elzárt, intímabb környezetet szeretne kialakítani az udvarában a belátást inkább sövény telepítésével célszerű megakadályozni. Mely esztétikussága mellett, jól véd az utca pora és a beszűrődő zaj ellen is.

NÖVÉNYZET, KERT, KÖZTERÜLETEK

Az központi településrészen, az oldalhatáron álló beépítés a jellemző. A házak többsége nem rendelkezik elkerttel, a homlokzat a kerítéssel egyvonalban található. Így nagyobb hangsúlyt, odafigyelést kapnak a közterek zöld felületei. A fenntartható fejlődés érdekében fontos, hogy a lakók tudatosan alakítsák ki és óvják a zöldfelületeket. Új növényállomány telepítésénél célszerű az őshonos fajok preferálása. A lombhullató növények az örökzöldekkel szemben nyáron árnyékot adnak, télen viszont átengedik a meleget hozó napsugarakat. A járda és az úttest közti területet ajánlott zöld felületté alakítani. Ez a terület Püski esetében mindenhol füve sített, ráadásul a

település utcái rószabokrókkal van telis tele, szegélyezve, Az ide telepített növények, virágok természetközeli, hangulatos utcaképet teremtenek, méltán viseli „A rószák települése” címet Püski.

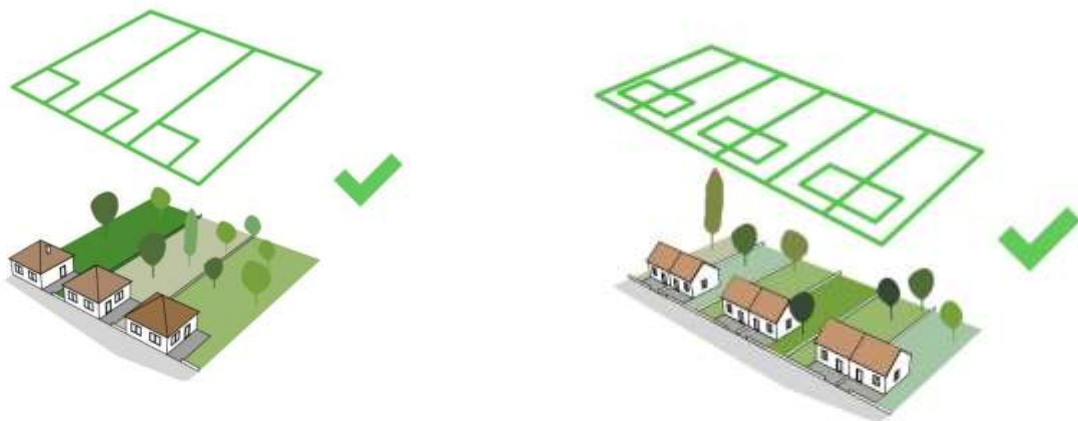

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ – Beépítésre szánt területek

TELEPÍTÉS

A település két periférikus részén is, már kiépített infrastruktúrával ellátott településrészt találunk, mely családok részére fog építési területeket kínálni. A telkek beépítésénél ajánlott figyelembe venni a település többi részét. Mivel egy teljesen új majdani településrészről beszélünk, így itt valószínűleg modernebb építészeti eszközök, stílusok, anyag és színhasználat fog megjelenni a mai jellemzőkkel ötvözve. A beépítés jellegénél mindenképp javasolt az oldalhatáron álló, előkertes telepítés, mint például az alábbiak:

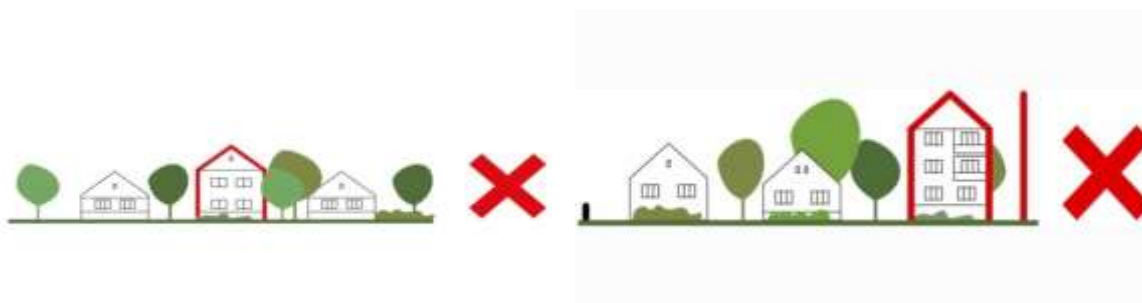

Egy darab, legfeljebb kétlakásos lakóépületek kerüljenek építésre. Önállóan, vagy az egyik lakás helyén kialakított, az alapfokú ellátást szolgáló kereskedelmi, vendéglátó, szolgáltató, kézműipari és intézményi épületek megengedhetők, ezzel is majd hozzájárulva az ide költözők komfortérzetének javításához.

MAGASSÁG

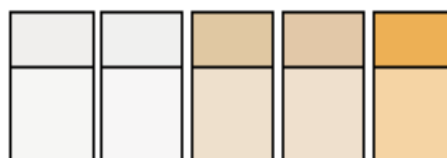
Javasolt, hogy az ingatlanok többsége egyszintes legyen. A beépítésre szánt telkekről a településközpont felé haladva ugyan is olyan utvákkal találkozhatunk ahol leginkább az egyszintes ingatlanok a jellemzőek.

Színhasználat

A minél egységesebb településkép kialakítása érdekében a színhasználatnál is igazodjunk a település többi részéhez. A homlokzat szín kiválasztásánál célszerű figyelembe venni a környezethez és az épület többi eleméhez való harmonikus illeszkedést. A homlokzat esetében az élénk, rikító színeket érdemes lesz majd kerülni.

Homlokzatra
javasolt föld színek

TETŐFORMA, TETŐHAJLÁSSZÖG

A tetőformát illetően sok jó példa lelhető fel a településen melyből ötletet meríthetünk. Semmiképp sem ajánlott túl magas ez által csúcsos, hegyes, illetve túl alacsony hajlásszög. Kerülendő a tördelt, bonyolult tetőforma is. Célszerű lenne majd a 40-45 °-os az utca vonalára merőleges tetővel rendelkező épületeket létrehozni, mely lehet akár sátor-, konty-, csonkakonty, a minimális tagolás még nem túl kirívó. A településen a természetes színű tetőfedő anyag az ideális. A matt égetett agyagcserép fedés a jövőben meghatározó lesz.

ANYAGHASZNÁLAT

Egy tagolt vakolatfelület nem kevésbé elegáns, mint egy jóval drágább kő vagy téglafelület. A mai építésű házak szinte már kivétel nélkül modern építőanyagok felhasználásával készülnek, mint például a különböző féle porotherm téglák.

NYÍLÁSZÁRÓK

A települések elmondható, hogy általában 2-4 ablak nyílik az utcafrontra. Ezek párhuzamos kialakításúak, jellemzően két osztatúak. Az emeletes illetve tetőtéri beépítés miatt általában két sorban is helyezkednek el az utcafrontra nyíló ablakok, ebben az esetben 3-4 nyílászáró a jellemző. A homlokzatok kialakításánál mindenképp törekedjünk majd, hogy ezeket a jellemzőket megtartsuk.

Az ablakok formája hagyományos szögletes. Mivel egy jövőben épülő településrészről beszélünk, valószínű, hogy modern minimális hőátvezetésű nyílászárók kerülnek majd beépítésre. Javasolt a műanyag szerkezet beépítése, esztétikusabbak és jobban passzolnak a régebbi házak, eredeti fa nyílászáróikhoz.

KERÍTÉS

A falurészekben a kerítések leggyakoribb megjelenési formája a betonalapzatú attört, fém- vagy fakerítések. Ajánlott a jövőben is ezt a vonalat követni.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ – Falusias lakóvezet

Telepítés

A telekalakítást tekintve a legjellemzőbb erre a település egysége az oldalhatáron álló beépítési mód. A szalagtelkeken legfeljebb 1 lakóépület található, a lakóingatlan mögött sorban néhány kiegészítő gazdasági épületek (nyári konyha, ól, csűr, stb.). Amennyiben a jövőben valaki építkezne mindenképp az oldalhatáron álló beépítést ajánlott követni. Az ingatlanokat tekintve legjellemzőbben a „kádárkockák” eredeti és felújított állapotban egyaránt.

A házak előkerttel rendelkeznek, így az utcáról nagyobb betekintést nyerhetünk a kertre. Az előkertek angyságát nem ajánlott változtatni, az utcafronttól egyenlő távolságra lévő épületek egységes nyugodt ritmusú képet adnak.

A fenntartható fejlődés érdekében fontos, hogy a lakók tudatosan alakítsák ki és óvják a zöldfelületeket. A járda és az úttest közti területet ajánlott zöld felületté alakítani.

Az ide telepített növények, virágok természetközeli, hangulatos utcaképet teremtenek Püskin. Kiemelendő, hogy a falu nagy gondot fordít a környezet ápolására, illetve a karbantartására.

Az gységes utcakép létrehozása és annak megőrzése csak is egyenlő távolságra lévő épületekkel lehetséges. Hátra húzással megtöri az utca ritmusát nem szabad.

Magasság

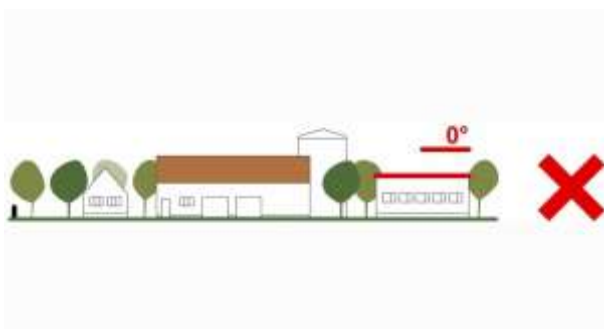
Amennyiben a meglévő épületek közé épülő új házat szeretnénk létrehozni, ügyeljünk arra, hogy az hasonló magassággal kell épülniük, mint környezetében lévő többi épület. A falusias lakó övezetre az egy szintes, legfeljebb beépített tetőtérren rendelkező épületek a jellemzőek. A leggyakoribb a 4,5 méteres magasság, ami a jövőben is irányadó kell, hogy legyen.

Ha netán még is más jellegű épületet kívánunk létrehozni az adott telken, akkor is tartsuk be az épület magasságát, az elhelyezkedését, illetve még minimum a tető jellegét.

TETŐFORMA, TETŐHAJLÁSSZÖG

A meglévő épületek közé épülő új háznak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetüknek. A túl magas illetve túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek az utcaképbe. Mind a többi lehatárolás jellemzésénél itt is elmondható, hogy kerülendő a túl hegyes és a túl lapos tetőszerkezet. Célszerű lenne majd a 40-45 °-os az utca vonalára merőleges tetővel rendelkező épületeket létrehozni, mely lehet akár sátor-, konty-, csonkakonty, a minimális tagolás még nem túl kirívó. A településen a természetes színű tetőfedő anyag az ideális.

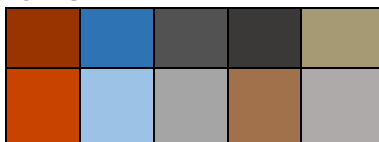
Anyaghasználat (színek)

Falusias lakóövezet révén, igen változatos színhasználatot figyelhetünk meg az utcaképen.

Azonban ajánlott és általánosságban is ez a követendő, hogy a meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek épüljenek a jövőben. Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat, a rikító színű fémlemez és burkolat. Ügyeljünk a minél természetesebb, letisztultabb színválasztásra, a harmóniára.

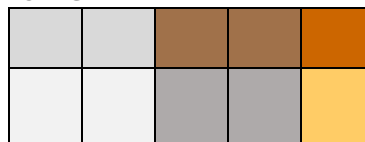
Nyílászárókra javasolt lágy
színek

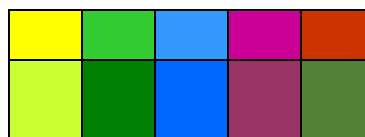
Nyílászárókra nem javasolt
rikító színek

Homlokzatra javasolt föld
színek

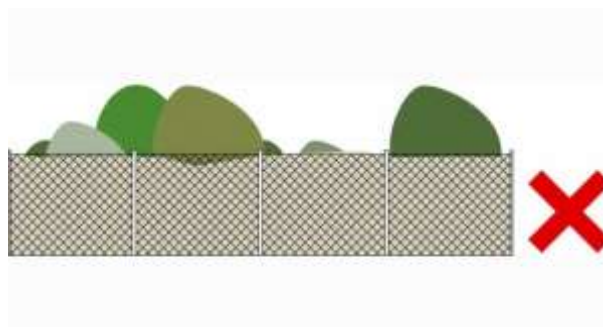
Homlokzatra nem javasolt
rikító színek

Ez a válogatás csak az árnyalatok jellegét hivatott illusztrálni, a sor tetszőlegesen bővíthető.

Kerítés

A településen, így ezen a részen is az áttört kerítések a javallottak, tömör és nem átlátható megoldások nem elfogadhatóak.

Áttört kerítések nádszövettel való zárása nem megfelelő.

Oszlopos kerítés 1/3-ad lábázat és 2/3-ad áttört résszel.

A falszerű, áttörésmentes kerítések nem elfogadhatóak.

Jellemzően fa vagy kovácsoltvas kerítésekkel találkozhatunk 1/3-ad lábázat és 2/3-ad áttört résszel.

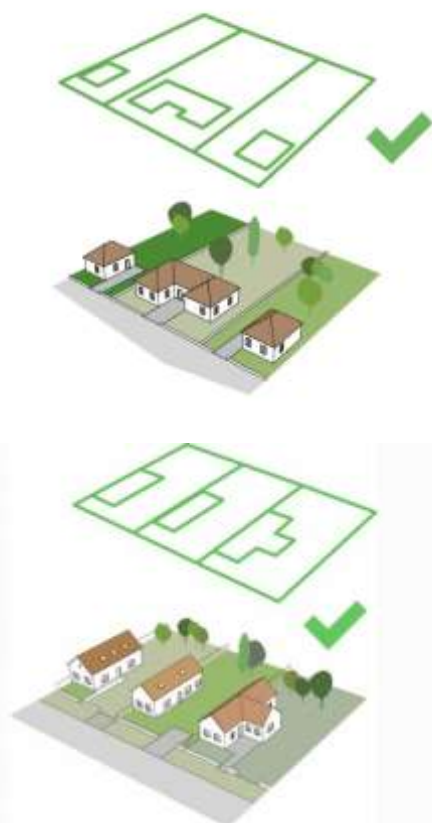
ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ – Egyedi tájolású település rész

A lehatárolt település részen a megújulás folyamata figyelhető meg. Megannyi szín és anyaghasználat, különféle tető forma és építészeti megoldással találkozhatunk. Épp ezért nem tartottuk javasoltnak egy-egy utcaát vagy utcarészt beskatujázni, hisz pont maga a változás, amin keresztül mennek az építmények az, ami miatt célszerű egy egységesként kezelni Püski ezen részét.

Telepítés

Ezen a lakóterületen jellemzően, mint egyébként az az egész településre egyhangúan elmondható, oldalhatáron álló beépítésekkel találkozhatunk. Miért jó ez a beépítési mód a szabadon álló beépítésekkel szemben?

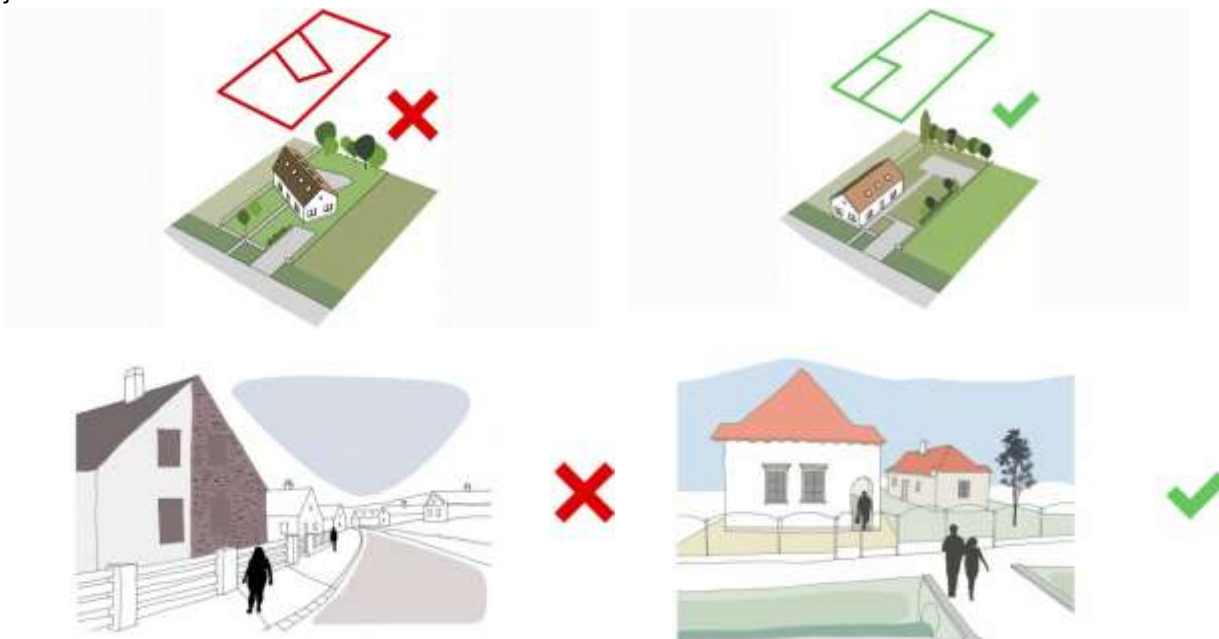

Szabadon álló beépítés: Ennek a telepítési formának is meg vannak az előnyei. Az épületnek minden irányban lehet teljes értékű nyílászárója, ugyanakkor számos szempontot (benapozás, szélvédetség, tájolás, megközelítés, kertkapcsolat, terepre illesztés stb.) figyelembe kell venni a jó elhelyezéshez. Ezek rangsorolása és az egyensúly megteremtése az építész feladata és felelőssége. Egy szabadon álló lakóingatlant építeni olyan településrészre, ahol az épületek zöme oldalhatáron álló kirívó a szemnek és megbontja az utcaképet.

Oldalhatáron álló beépítés: az épületet az egyik telekhatárra lehet vagy kell építeni. Az építési határvonallal egybeeső telekhatár a kedvezőtlenebb

tájolású, legjobb esetben északi oldalhatár. A szomszéd épülettől való távolság garantálása érdekében az oldalkert a megengedett építménymagassággal azonos szélességű, de legyen legalább 4,5 méter. Az oldalhatáron álló homlokzati nyílászárók elhelyezése korlátozott, ugyanakkor vitathatatlan előny a kíváncsi tekintetek és az áthallások elől védettebb intim udvar, a kedvező tájolás. Egy jó arányú oldalhatáros épület egyszerű tetőformájával gazdaságos kialakítást tesz lehetővé, jól tagolható, és rugalmasan bővíthető.

A nem utcára merőlegesen telepített, indokolatlanul, nagymértékben hátrahúzott családi ház építése nem javasolt.

Magasság

Püskin az épített házak magassága utcaszinten – egy két kivételtől eltekintve - közel azonos. Többségében egyszintes házak találhatók a településen. Azonban az hogy egy ingatlan hány szintes, például földszint beépített tetőtérrel, vagy kétszintes lakóingatlan, ezen a lehatároláson eltér a megszokottól. Ugyan az ingatlanok egyszintesek vannak, azonban itt a földszintes beépített tetőteres ingatlanok a jellemzőek. Ezáltal a megszokott körülbelül 4,5 méteres ingatlanoktól eltérő utcaképpel találkozhatunk. Javasolt, hogy a település ezen részein magasabb legyen a megengedett építési magasság.

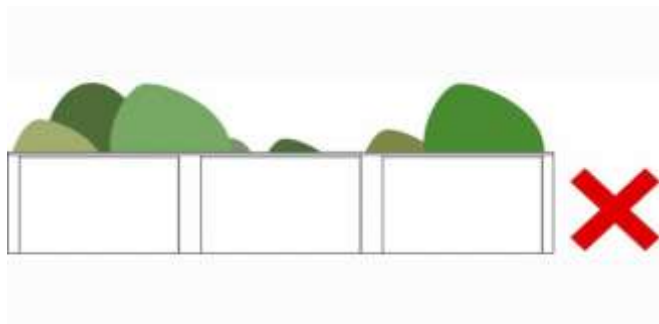

A meglévő épületek közé épülő új házak akkor illeszkednek a lakóterületbe, ha hasonló magassággal épülnek, mint a környezetük. A túl magas házak nem illeszkednek a község utcaképebe.

Kerítés

Habár változatos formák és anyaghasználat jellemző egyes ingatlanok esetében még a legapróbb részleteken is, így a kerítéseken, de ezen a részen is az áttört kerítések a javallottak, tömör és nem átlátható megoldások a javasoltak.

Jellemzően fa vagy kovácsoltvas kerítésekkel találkozhatunk 1/3-ad lábazat és 2/3-ad áttört résszel.

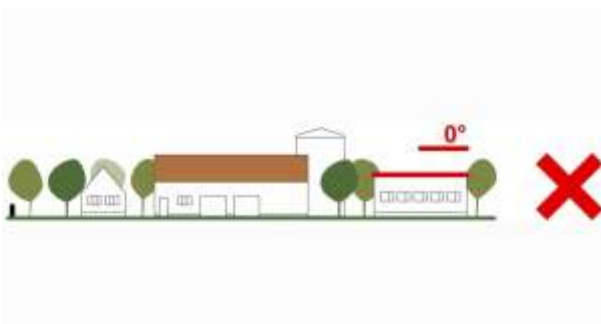
Tetőforma, tetőhajlásszög

A meglévő épületek közé épülő új háznak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetüknek. A túl magas illetve túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek az utcaképbe. Mind a többi lehatárolás jellemzésénél itt is elmondható, hogy kerülendő a túl hegyes és a túl lapos tetőszerkezet. Az egyedi tájolású településrészen változatosabb ettőforma figyelhető meg. Nem ritka az összetett -, és a kontytetők különféle változatai.

Jól megfigyelhető, hogy az egyszintes épületekre inkább a több pntban kicsúcsosodó L alakú vagy összetett tetőforma jellemzőbb, míg a magasabb, több szintes épületeket jellemzően csonka kontyvető koronáz.

Az elmondható itt, és javasolt, hogy úgy kerüljenrő a túl alacsony hajlásszögű, vagy lapostetős épület, mint a túlságosan kicsúcsosodó alpesi jellegű tetőszerkezetek.

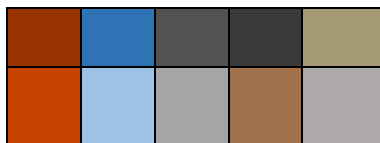
Szín és anyaghasználat

Megújuló és változatos településrész révén előtérbe kerülnek modern, egyedi színkeverékek, anyaghasználatok. Egy-egy szín a település más pontján, más utcájában rikítóan, kirívóan hatna, itt azonban még is beleillik az utcaképbe. Noha azért a homlokzat színének kiválasztásánál célszerű figyelembe venni a nyílászárók számát, és jellegét. Általánosságban elmondható, hogy a homlokzat esetében az élénk, rikító színeket érdemes kerülni, ne essünk át a ló túloldalára. Érdemesebb inkább a lágyabb árnyalatok, a föld színek az ajánlottak.

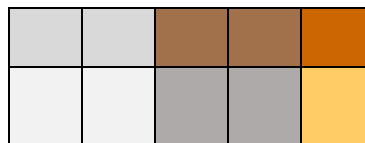

Azonban ajánlott és általánosságban is ez a követendő, hogy a meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek épüljenek a jövőben.

Nyílászárókra javasolt lágy
színek

Homlokzatra javasolt föld
színek

MAI PÉLDÁK

Ez a fejezet folyamatosan frissül, változik, amint új, és követendő, tájba illesztett ház épül/újul meg a településen. Célunk, hogy a Kézikönyv segítségével, minél több helyi embert, vagy jövőbeni helyi lakost inspiráljunk a településképbe illő épületek létrehozására. A régi arculat és karakterjegyek megőrzése nehéz feladat, különösen most, amikor a kultúrák keveredése, az aktuális divatirányzatok és az építőelemek választék széles palettája áll rendelkezésre, nem beszélve az építészeti megoldások terén lezajlott fejlődésről. Jó megoldás lehet, ha a hagyományos karakterelemeket formailag követjük, anyaghasználatban azonban kortárs, a mai elvárásoknak megfelelő anyagokat alkalmazunk. Nem kell lemondanunk a korszerű szigetelés vagy fűtésrendszer adta lehetőségekről, mindösszesen egy a településrész jellemző látványvilággal kell kombinálnunk.

Több pozitív példával is találkozhatunk Püski területén, amely nem csak esztétikus, de a település a felújított, illetve új építésű lakóépületek is alkalmazzák azt az elvet, amely a letisztult formavilágú építészetet jelképezi, és tiszteletben tartják a múltban alkalmazott megoldásokat. Kíváncsú ez a hozzáállás a település jövőben egységes arculatának kialakítása érdekében.

UTCÁK, TEREK

A település arculatát nagyban befolyásolja a közterek állapota, melyek gondozása közérdek. Ehhez mindenki hozzáteheti a magáét, ha gondozza az előkertjét, kaszálja a gyepet a portája előtt, virágot, fát ültet. Egy szép előkert és a gondozott közterület emeli a ház fényét is, ahová öröm hazatérni. Ahol szűkebb hely marad a növénytelepítésre, ott egy-egy karakteres, jó tűrőképességű évelő vagy cserje használatával lehet szép utcaképet elérni:

A növényválasztásnál figyelembe kell venni a termőhelyi viszonyokat, a felsővezetékek helyzetét. Válasszunk olyan fajt, ami karaktert ad a településrésznek, illetve a régióra is jellemző (pl. gyümölcsfa: szilva, cseresznye, dió; berkenyék, juhar, tölgy, hárs stb).

